

Dublin-Core Metadata

เป็นมาตรฐานที่ใช้ในการจัดทำ Metadata ให้กับเอกสารเว็บที่ใช้กันอย่างแพร่หลายมากกว่า 45 ปีประเทศ จัดทำโดย Dublin-Core Metadata Initiative (DCMI) เป็นคณะทำงานที่เกิดขึ้นจากการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการของกลุ่มนักสารสนเทศ นักคอมพิวเตอร์ ผู้ผลิตฐานข้อมูล และสำนักพิมพ์ ณ เมือง Dublin รัฐ Ohio ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี 1995 โดยการนำของ OCLC (Online Computer Library Center) และ NCSA (National Center of Supercomputing Applications)

Dublin-Core Metadata

เป้าหมายการทำ Dublin-Core คือ

1. มีโครงสร้างที่ใช้ง่าย สามารถปรับเพิ่ม หรือลดได้ตาม
ความจำเป็น
2. การเพิ่มรายละเอียดในแต่ละ Core Element หรือ การสร้าง
จุดเชื่อมโยงจากข้อมูลที่สร้างจาก Dublin-Core ไปสู่ข้อมูลอื่นที่มี
โครงสร้างต่างกัน
3. เป็นทางเลือกให้สามารถใช้ข้อมูลดิจิทัลได้ดีขึ้น
ไม่ใช่ทำขึ้นมาเพื่อเปลี่ยนระบบมาตรฐานที่ใช้ได้คืออยู่แล้ว

Dublin-Core Metadata

การทำรายการเพื่อลงรายละเอียดเอกสารเว็บ
ของสื่อดิจิทัล

Dublin-Core แบ่งรายละเอียดในการบรรยาย
เอกสารเว็บออกเป็น 15 Elements 3 กลุ่ม คือ

1. Content (1-7)
2. Intellectual Property Right (8-11)
3. Instantiation (12-15)]

Dublin Core Metadata

ในวงการสารสนเทศแบบดิจิทัล ได้ประชุมและร่วมกันคิดรูปแบบมาตรฐานสำหรับการเผยแพร่สารสนเทศใน World Wide Web (www) มีข้อตกลงที่ยอมรับกันแพร่หลายได้แก่ ชุดหน่วยข้อมูลย่อยดับลินคอร์ เมทาตา (Dublin-Core Metadata Element Set-DCMES) ประกอบด้วย หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ (เช่น ชื่อเจ้าของผลงาน ชื่อเรื่อง หัวเรื่อง และสำนักพิมพ์) โดยมีเป้าหมายให้พัฒนาฐานข้อมูลและทำธุรกรรมได้ง่ายสามารถสืบค้นได้ถูกต้องกว่าการสืบค้นแบบ full text ที่ใช้กันใน www และนำไปใช้งานได้กับระบบที่หลากหลาย

Dublin Core Metadata

ประเทศไทย มีคณะทำงาน โดย Dr. Thomas Baker ที่ปรึกษาจาก AIT ร่วมงานกับคุณประดิษฐา ศิริพันธ์ จากศูนย์บริการสารสนเทศทางเทคโนโลยี จัดทำคู่มือและแปล ชุดหน่วยข้อมูลย่อยดับลินคอร์เมทาตาตาฉบับ 1.0 เป็นภาษาไทย นำไปทดลองใช้เป็นโครงสร้างฐานข้อมูลสารสนเทศจากอินเทอร์เน็ต และพัฒนาไปสู่ ฉบับ 1.1

กรณีศึกษาได้แก่ ฐานข้อมูลจดหมายเหตุอัยการ โดยพัฒนาฐานข้อมูลเอกสาร โบราณที่มีค่าเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่ในรูปแบบดิจิทัล (2542), ฐานข้อมูล ศสท. (TIAC) และฐานข้อมูลสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยมหาสารคาม และฐานข้อมูลโครงการวิจัย สวทช.

Dublin Core Metadata

Metadata คือ “structured data about data” เป็นข้อมูลที่ใช้บรรยายลักษณะของข้อมูลอีกข้อมูลหนึ่ง

ลักษณะการบรรยายมีแบบแผน เปรียบเทียบได้กับการทำ Cataloging ซึ่งห้องสมุดต้องบรรยายลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ ข้อมูลทางบรรณานุกรม ลักษณะทางกายภาพ

อาจกล่าวได้ว่า Metadata เป็นมาตรฐานการทำรายการอีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ผู้ใช้ทราบถึงลักษณะของสารสนเทศที่สืบค้นได้ เพื่อประโยชน์ในการเลือกใช้สารสนเทศให้เหมาะสมกับความต้องการ

Dublin Core Metadata

Metadata เป็นคำเรียกการทำรายการให้กับสารสนเทศบนเว็บ หรือเอกสารเว็บนั่นเอง ซึ่งการบรรยายลักษณะของเอกสารใน Metadata จะใช้ Elements และ Attributes เป็นตัวบรรยาย

MARC	Metadata
Tag หรือ Fields	Elements
Sub fields	Attributes

Dublin Core Metadata

Metadata ได้เป็น 3 ส่วน (Deegan and Tanner, 2002) คือ

1. Descriptive Metadata ได้แก่ การบรรยายรายละเอียดทาง
บรรณานุกรมและเนื้อหาของเอกสารเว็บ หรือ เอกสาร
ดิจิทัล เช่น

ชื่อเรื่อง

ชื่อผู้แต่ง

ปีที่พิมพ์

หัวเรื่อง หรือ คำสำคัญ เป็นต้น

Dublin Core Metadata

Metadata ได้เป็น 3 ส่วน (Deegan and Tanner, 2002) คือ (ต่อ)

2. Structural Metadata ได้แก่ การอธิบายลักษณะ โครงสร้าง หรือการจัดลำดับความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆ ของเอกสารเว็บ หรือ เอกสารดิจิทัล ได้แก่

2.1 ลักษณะการจัดเรียงลำดับหน้า ซึ่งเปรียบเทียบกับกับการอธิบายลักษณะรูปร่างของทรัพยากรสารสนเทศในรายการสารสนเทศของห้องสมุด (Library Cataloging) เช่น จำนวนหน้า จำนวนบท/ตอน และการจัดเรียงลำดับ

2.2 การจัดความสัมพันธ์ของหน้าต่างๆ ภายในเว็บไซต์ หรือ การจัดโครงสร้างของเว็บไซต์

2.3 การอธิบายประเภทของเอกสาร เช่น บทความวารสาร รายงานการวิจัย สารานุกรม เป็นต้น

Dublin Core Metadata

Metadata ได้เป็น 3 ส่วน (Deegan and Tanner, 2002) คือ (ต่อ)

3. Administrative Metadata ได้แก่ ข้อมูลที่จำเป็นต่อการจัดการและการบำรุงรักษาข้อมูลดิจิทัล ตลอดอายุการใช้งานของเอกสาร ประกอบด้วยข้อมูลหลัก 2 ส่วนคือ

3.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเอกสาร เช่น การกำหนดค่าความละเอียด (Resolution) ของข้อมูลดิจิทัล รูปแบบไฟล์ (File Format) วิธีการบีบอัดข้อมูล (Compression) วันที่ทำการแปลงข้อมูล เป็นต้น เพื่อให้ผู้ใช้ทราบว่าต้องใช้ซอฟต์แวร์หรือฮาร์ดแวร์ใดบ้าง หากต้องการใช้เอกสาร

3.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าใช้เอกสาร ได้แก่ ข้อมูลทางด้านกฎหมายและการเงิน เช่น การแจ้งให้ทราบถึงผู้มีสิทธิเข้าใช้ และค่าใช้จ่ายในการเข้าใช้ข้อมูล เป็นต้น

Dublin Core Metadata

การจัดทำ Metadata ทำได้ 2 วิธี คือ

1. จัดทำไว้กับตัวเอกสารในลักษณะเหมือนกับ cataloging In Publication (CIP) ของหนังสือ
2. จัดทำไว้แยกต่างหากในลักษณะเช่นเดียวกับรายการสารสนเทศของห้องสมุดเครื่องมือค้นบนเว็บ search Engine ที่มีการจัดทำ Metadata ให้กับเอกสารเว็บ เช่น Northern light

Dublin Core Metadata

การจัดทำ Metadata ให้กับเอกสารของ Northernlight.com

Address A:\Welcome to Northern Light.htm

 Northern Light®	 Northern Light Enterprise Search Engine	 SinglePoint Market Research Portal	 Custom Search Services	 Technology Licensing	 About Us	 Contact Us
---	---	--	---	--	--	--

Northern Light, the tiny little search engine company in Cambridge, provides search and content integration solutions for enterprises and individuals. Established in 2003, and utilizing the original award-winning Northern Light search technology, Northern Light's products include the brand new Northern Light® Enterprise Search Engine, SinglePoint™ Custom Market Research Portals, as well as technology licensing and custom enterprise search services. All products use Northern Light's patented, proprietary subject classification and taxonomy.

[Subscribe to Northern Light's newsletter](#)

Learn how the [Northern Light SinglePoint Market Research Portal](#) can save you \$1,000,000 in the first year!

If you're looking for the Northern Light web search engine, it is not currently open to the public. We are planning to bring it back later this year. If you would like to be notified when it is available again please sign up for our [mailing list](#).

Northern Light Group, LLC

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

1.TITLE / ชื่อเรื่อง

ชื่อของทรัพยากรสารสนเทศที่กำหนดโดยเจ้าของผลงาน หรือ สำนักพิมพ์ โดยทั่วไปให้ใช้ชื่อเรื่องที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

2.SUBJECT OR KEYWORDS / หัวเรื่อง หรือ คำสำคัญ

หัวข้อที่อธิบายเรื่องและเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ โดยทั่วไปใช้คำสำคัญสำหรับแสดงหัวเรื่อง วลีสำคัญ และรหัสหมวดวิชาที่อธิบายเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ วิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดคือเลือกใช้ศัพท์ควบคุม หรือระบบจัดหมู่ที่เป็นทางการ

3.DESCRPTION / ลักษณะ

รายละเอียดเนื้อหาของสารสนเทศ ลักษณะอาจหมายถึง บทคัดย่อ สารบัญ การอ้างอิง ภาพประกอบเนื้อหาหรือการบรรยายให้ทราบเนื้อหา

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

4.RESOURCE TYPE / ประเภท

ธรรมชาติหรือชนิดของเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ตามประเภทของสารสนเทศ เช่น home page นวนิยาย คำประพันธ์ ว่างบทความ บทความ รายงานวิชาการ เรียงความ พจนานุกรม (จะมีรายการให้เลือก)

5.SOURCE / ต้นฉบับ

การอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของทรัพยากรสารสนเทศ ไม่ว่าจะเป็นเอกสารหรืออยู่ในรูปอิเล็กทรอนิกส์ ทรัพยากรสารสนเทศฉบับปัจจุบันอาจดัดแปลงบางส่วนหรือทั้งเรื่อง

ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด คือให้ระบุทรัพยากรโดยใช้อักษรหรือตัวเลขตามแบบแผนการกำหนด

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

6.RELATION / เรื่องที่เกี่ยวข้อง

การอ้างอิงถึงทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดคือ ให้อ้างอิงทรัพยากรโดยใช้

อักษรหรือตัวเลขตามแบบแผนการกำหนดรหัสประจำตัว(ยังไม่มีข้อ
ยุติว่าจะกำหนดคำจำกัดความว่าอย่างไร)

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

7.COVERAGE / สถานที่และเวลา

ระยะเวลาหรือขอบเขตเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ โดยทั่วไปขอบเขตหมายถึง สถานที่ ที่ตั้ง ชื่อภูมิศาสตร์ ช่วงเวลา วันที่ ขอบเขตอำนาจการบริหารการปกครอง

ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดคือ การเลือกใช้ศัพท์บังคับ เช่น วรรณคดี อักษรานุกรมภูมิศาสตร์ ประกาศราชบัณฑิตยสถานว่าด้วยการถอดอักษรไทย-โรมัน และการสะกดชื่อภูมิศาสตร์ และให้เขียนชื่อสถานที่ระยะเวลาเป็นคำบรรยายแทนตัวเลข

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

8.AUTHOR OR CREATOR ผู้แต่ง หรือ เจ้าของผลงาน

บุคคล หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบเนื้อหาเชิงปัญญาของสารสนเทศ ผู้ที่สร้างสรรค์เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ ตัวอย่าง เจ้าของงานหมายถึงบุคคล หน่วยงาน หน่วยบริการ โดยทั่วไปชื่อเจ้าของงานควรใช้ชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่สร้างสรรค์ผลงาน

9.PUBLISHER / สำนักพิมพ์

หน่วยงานที่ผลิตสารสนเทศชิ้นที่เผยแพร่ในรูปแบบปัจจุบัน (อิเล็กทรอนิกส์) เช่น สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัย บริษัท หน่วยบริการ เป็นต้น โดยทั่วไปชื่อสำนักพิมพ์ควรใช้ชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่ผลิตผลงาน

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

10. OTHER CONTRIBUTORS / ผู้ร่วมงาน

บุคคล หรือ หน่วยงานอื่น นอกจากผู้แต่งหรือเจ้าของผลงานที่มีชื่อปรากฏ ในหัวข้อผู้แต่ง ซึ่งหมายถึงบุคคล หรือหน่วยงานที่มีส่วนร่วมสร้างผลงานเชิงปัญญาในระดับรองจากผู้แต่ง โดยทั่วไปชื่อผู้ร่วมงานควรใช้ชื่อบุคคลหรือหน่วยงานที่ร่วมผลิตผลงาน

11. RIGHT MANAGEMENT / สิทธิ

ข้อมูลเกี่ยวกับเจ้าของลิขสิทธิ์ในทรัพยากรสารสนเทศ โดยทั่วไป หน่วยข้อมูลย่อย สิทธิจะแสดงในรูปแบบข้อความ ประกาศว่าด้วยการจัดการสิทธิในทรัพยากรสารสนเทศ หรืออ้างอิงถึงหน่วยที่บริการสารสนเทศ ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิรวมถึงสิทธิของทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ และสิทธิในทรัพย์สินอื่นๆ ถ้าไม่มีข้อความประกาศในส่วนคำย่อ สิทธิ หมายความว่าไม่สามารถสรุปสถานะหรือสิทธิความเป็นเจ้าของทรัพยากรสารสนเทศเรื่องนั้นๆ

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

12. DATE / ปี

ปีที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในวงจรชีวิตของทรัพยากรสารสนเทศ โดยทั่วไป ปีจะสัมพันธ์กับการสร้างสรรค์และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศ

ข้อเสนอแนะวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด คือเขียนตามแบบแผน ISO 8061 และตามแบบ ปี-เดือน-วัน
YYYY-MM-DD

13. FORMAT รูปแบบ

การอธิบายลักษณะรูปร่างของทรัพยากรสารสนเทศเชิงกายภาพและดิจิทัล โดยทั่วไปรูปแบบอาจรวมประเภทของสื่อหรือมิติของทรัพยากร รูปแบบ อาจระบุว่าเป็นซอฟต์แวร์หรืออุปกรณ์ที่ต้องการใช้ในการแสดงผลหรือเพื่อปฏิบัติการ รูปแบบที่บันทึกสารสนเทศ เช่น Text HTML, ASCII, Postscript file, etc. โปรแกรมที่นำไปใช้งานได้ เช่น JPEG image (มีรายการให้เลือก เช่น registered Internet Media Types (MIME types))

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

14.RESOURCE IDENTIFIER / รหัส

การอ้างอิงถึงทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบปัจจุบัน

วิธีที่ปฏิบัติที่ดีที่สุด คือ ให้ระบุทรัพยากร โดยใช้อักขระหรือตัวเลขตาม

แบบแผนการกำหนดรหัสประจำตัว สัญลักษณ์ หรือเลขที่ระบุเฉพาะว่าหมายถึง
สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์รายการนั้นๆ เช่น URL ISBN

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อยที่แสดงลักษณะพื้นฐานของสารสนเทศ 15 ข้อ

15.LANGUAGE / ภาษา

ภาษาที่ใช้ในการเรียบเรียงสารสนเทศ

ข้อเสนอวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุดสำหรับข้อความในส่วนคำย่อ คือ

1. ภาษาใช้ตามแบบ RFC 1766 คือ ใช้รหัสพยัญชนะ 2 ตัวอักษร
2. ISO 639 ตามด้วยรหัสประเทศ 2 ตัวอักษร ISO 3166

ตัวอย่าง

‘en-uk’ สำหรับภาษาอังกฤษที่ใช้ในประเทศอังกฤษ

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อย (DCMES Element)	รายละเอียดหน่วยข้อมูลย่อย (Element Refinements)	แบบแผนการเข้ารหัส (Element Encoding Schemes)
ชื่อเรื่อง (Title)	ชื่อเรื่องรอง (Alternative)	-
ผู้แต่ง (Creator)	-	-
หัวเรื่อง (Subject)	-	LCSH หัวเรื่องหอสมุดรัฐสภา อเมริกัน MeSH หัวเรื่องการแพทย์ DDC ระบบเลขหมู่ทศนิยมดิวอี้ LCC ระบบเลขหมู่หอสมุด รัฐสภา UDC ระบบเลขหมู่ทศนิยม สากล
ลักษณะ (Description)	สารบัญ (Table Of Contents) บทคัดย่อ (Abstract)	-
คำสำคัญ (Keywords)	-	-

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อย (DCMES Element)	รายละเอียดหน่วย ข้อมูลย่อย (Element Refinements)	แบบแผนการ เข้ารหัส (Element Encoding Schemes)
ประเภท (Type)	-	คำศัพท์แสดง ประเภทชนิด DCMI
รูปแบบ (Format)	ความยาว (Extent)	-
	สื่อ (Medium)	IMT
รหัส (Identifier)	-	URI
ต้นฉบับ (Source)	-	URI

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อย (DCMES Element)	รายละเอียดหน่วยข้อมูล ย่อย (Element Refinements)	แบบแผนการเข้ารหัส (Element Encoding Schemes)
เรื่องที่เกี่ยวข้อง (Relation)	เป็นฉบับของ มีฉบับอื่น ใช้แทน โดย ใช้แทน จำเป็นสำหรับ ต้องมี เป็นส่วนหนึ่งของ มีส่วนประกอบ	URI

Dublin Core Metadata

หน่วยข้อมูลย่อย (DCMES Element)	รายละเอียดหน่วย ข้อมูลย่อย (Element Refinements)	แบบแผนการ เข้ารหัส (Element Encoding Schemes)
สถานที่และเวลา (Coverage)	สถานที่ (Spatial)	จุด DCMI ISO 3166 กรอบ DCMI TGN
	เวลา (Temporal)	ช่วงเวลา DCMI W3C-DTF
สิทธิ์ (Rights)	-	-

Dublin Core Metadata

- ตัวอย่าง Metadata
  - บทความวารสาร / Article
  - วิทยานิพนธ์ / Thesis